1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ДЕТЕКЦІЇ ПОЛІГРАФОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ[1]

Ноздрін Д. О.

Реферат. Д. О. Ноздрін у статті, опублікованій у «Південноукраїнському правничому часописі» (2016, № 1, с. 91–95), розглядає інструментальну детекцію, тобто опитування із застосуванням поліграфа, як засіб перевірки кандидатів на посаду судді. Вихідна теза автора: під час конкурсного відбору суддів в Україні поліграф не використовують, тоді як у Республіці Молдова таке тестування є обов'язковим. Ноздрін пропонує закріпити в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» процедурні гарантії: тестування має проводити атестований спеціаліст у спеціально відведеному приміщенні, перебіг опитування слід фіксувати технічними засобами відео- та звукозапису, а сертифікаційні й технічні вимоги до поліграфа повинен затвердити Кабінет Міністрів України. Від тестування пропонується звільняти лише вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років; саму процедуру автор вважає нешкідливою для життя і здоров'я особи. Центральним у концепції є ймовірнісний статус результатів: вони мають сприяти формуванню внутрішнього переконання членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів, але не можуть бути самостійною підставою для відмови кандидатові в призначенні, а негативний результат лише зумовлює додаткову перевірку. Тестування може стосуватися фактів протиправного насильства, корупційних чи інших протиправних діянь кандидата, проте його результати не можна використовувати для обвинувачення в кримінальному, адміністративному чи дисциплінарному правопорушенні. Теоретичну основу праці становлять законопроєкт від 12.03.2013 № 2521 про доповнення КПК України положеннями щодо використання поліграфа, посібник В. О. Криволапчука, І. В. Клименка й О. А. Назарова про міжнародний досвід застосування поліграфних технологій та перспективи їх використання в системі МВС, праці Д. А. Мовчана, Т. Р. Морозової, О. І. Мотляха, інформаційний лист О. А. Назарова для суддів щодо судової психологічної експертизи з використанням поліграфа, посібник С. К. Делікатного та Ж. Ю. Половнікової. Запропонована модель розмежовує кадрову перевірку й доказування і тому корисна правникам, поліграфологам і судовим експертам.

Ключові слова: поліграф, інструментальна детекція, конкурсний відбір суддів, кандидат на посаду судді, Вища кваліфікаційна комісія суддів, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», ймовірнісний характер результатів, доброчесність, Республіка Молдова, МВС України.

Certain Aspects of the Use of Instrumental Detection in Polygraph Examinations in the System of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

Nozdrin D. O.

Abstract. D. O. Nozdrin's article in the journal Pivdennoukrainskyi Pravnychyi Chasopys (South Ukrainian Law Journal, 2016, No. 1, pp. 91–95) considers instrumental detection by means of the polygraph as a tool for vetting candidates for judicial office. The author starts from the observation that polygraph testing is not used in the competitive selection of judges in Ukraine, whereas in the Re-

public of Moldova it is mandatory. He proposes amending the Law of Ukraine 'On the Judiciary and the Status of Judges' to provide procedural safeguards: testing should be carried out by a certified specialist in specially designated premises, the procedure should be video and audio recorded, and certification and technical requirements for polygraph instruments should be approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine. Only pregnant women and women with children under three would be exempt, and the procedure is described as harmless to life and health. The key element of the proposal is the probabilistic status of the results: they may help members of the High Qualification Commission of Judges form an inner conviction but cannot by themselves justify refusing appointment, and a negative result should only trigger additional checks. Testing may address unlawful violence, corruption or other wrongdoing by the candidate, yet its results may not be used to charge the candidate with a criminal, administrative or disciplinary offence. The analysis relies on draft law No. 2521 of 12 March 2013 on polygraph use in criminal proceedings and on Ukrainian works on polygraph practice, including a manual by V. O. Kryvolapchuk, I. V. Klymenko and O. A. Nazarov. The proposed model separates personnel screening from criminal proof and is relevant to lawyers, polygraph examiners and forensic experts.

Keywords: polygraph, instrumental detection, selection of judges, candidates for judicial office, High Qualification Commission of Judges, integrity vetting, probabilistic results, Republic of Moldova, Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

Першоджерело: *Ноздрін Д. О. Деякі аспекти використання інструментальної детекції поліграфологічних досліджень в системі МВС України. Південноукраїнський правничий часопис. 2016. № 1. С. 91–95.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 20.02.2021.*

References

1. Nozdrin D. O. Deiaki aspekty vykorystannia instrumentalnoi detektsii polihrafolohichnykh doslidzhen v systemi MVS Ukrainy [Certain Aspects of the Use of Instrumental Detection in Polygraph Examinations in the System of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2021. Vol. 6, No. 1 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/4359-nozdrin-d-o-deyaki-aspekti-vikoristannya-instrumentalnoji-detektsiji-poligrafologichnikh-doslidzhen-v-sistemi-mvs-ukrajini-d-o-nozdrin-pivdennoukrajinskij-pravnichij-chasopis-2016-1 (onovlena versiia vid 13.10.2021). [in Ukrainian].

2. Nozdrin D. O. Deiaki aspekty vykorystannia instrumentalnoi detektsii polihrafolohichnykh doslidzhen v systemi MVS Ukrainy [Certain Aspects of the Use of Instrumental Detection in Polygraph Examinations in the System of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys. 2016. № 1. S. 91–95. URL: https://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1033/1/%D0%9D%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%BD1%202016.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].